

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Työllisyyttä tulee edistää TE-palveluja uudistamalla kokonaisuuden idean mukaisesti. Tähän liittyy olennaisena osana työnhakuvelvollisuus ja työttömyysturvan vastikkeellisuus.

EK:n mielestä esitysluonnosta on kuitenkin syytä korjata eräin osin (ks. vastaukset jäljempänä). Tähän lausuntoon on kirjattu kannanottoja vain siltä osin, kun EK:lla on luonnosteltuihin esityksiin muutosehdotuksia.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

Vaikutukset julkiseen talouteen tulee arvioida siten, että arvio sisältää kaikki meno- ja tulomuutokset, siis myös TE-palvelujen lisäresurssit ja työttömyysturvamenot.

HE-luonnoksen mukaan seuraamusjärjestelmän muuttaminen kasvattaa työttömyysturvamenoja. EK pitää seuraamusjärjestelmän muuttamista epätarkoituksenmukaisena. Jos seuraamusjärjestelmä pysyy ennallaan, tämä tulee ottaa huomioon taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan TE-palvelut voidaan tuottaa omana tuotantona tai ne voidaan hankkia muilta tuottajilta. Tämän pitää olla mahdollista myös jatkossa. Siksi HE-luonnokseen ei pidä sisällyttää ajatusta, että TE-palvelujen omaa henkilöstöä kunnissa ja TE-toimistoissa lisätään. Sitä vastoin luonnoksen tulee kirjata selkeästi, että palvelut voidaan tuottaa niin sanotulla monituottajamallilla.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

EK ei näe tarvetta sille, että työnhaun päättymisen edellyttäisi toistuvaa ei toivottua käyttäytymistä ja että työnhaku ei päättyisi jatkossa sen vuoksi, että työnhakija on jättänyt osallistumatta työkyvyn tutkimukseen tai arviointiin (JTYPL 2 luku 2 §). Lakiluonnoksessa esitetyt perustelut soveltamatta jättämisestä, vähäisestä merkityksestä ja korvauksettomasta määräajasta toisaalla lainsäädännössä eivät ole asianmukaisia perusteluja näillä muutoksille.

Luonnoksen mukaan TE-palvelulla ei olisi velvollisuutta järjestää työnhakukeskustelua, jos työnhakijan työnhaku on päättymässä kuukauden kuluessa. Tämä on liian pitkä aika. Se tulisi korvata 2 viikon määräajalla.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

EK ei pidä muistutusmenettelyä tarkoituksenmukaisena ja katsoo, että sitä koskevat kohdat tulee poistaa lakiluonnoksessa. Työttömyysturva on ja sen tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Kyse on oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainosta. Moitittavasti käyttäytymisestä tulee aina seurata korvaukseton määräaika.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

EK katsoo, että työnhakuvelvollisuuden laajuuteen ei tule sisällyttää TE-palvelujen harkintavaltaa. Kokemuksesta sen tiedetään liudentavan työnhakuvelvollisuutta ja sitä kautta heikentävän uudistuksen tavoitteiden saavuttamista. Näistä syistä JTYPL 3 luvun 3 §:n 2 momentti tulee poistaa kokonaisuudessaan.

Työnhakuvelvoitteen sisällössä on myös tarkistamistarve. Työnhakuvelvollisuutta ei tule voida täyttää julkaisemalla itsestään ja työnhaustaan esittelyn Työmarkkinatorilla. Tällaisessa menettelyssä ei ole kyse työpaikan hakemisesta. Myös ilmoittautuminen vuokratyöyritykselle on toimi, jota ei voida pitää työpaikan hakemisena. Nämä kaksi epätarkoituksenmukaista liudennusta tulee poistaa JTYPL 3 luku 4 §:stä ja sen perusteluista. Samoin on syytä poistaa pykälän 6 kohta sen epämääräisyyden takia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

Osa-aikatyötä tekevien työnhakuvelvollisuus luonnostellulla tavalla saattaa muodostua haasteelliseksi muun muassa siksi, että se voi johtaa epätarkoituksenmukaiseen työpaikkojen vaihtamiseen ilman, että työnteko ja työllisyys tosiasiallisesti kasvavat. Siksi on välttämätöntä, että

osa-aikaista työtä tekevien työhakuvelvollisuutta täsmennetään siten, että toistaiseksi voimassa olevassa työsuhhteessa olevan, jonka työsuhde kestänyt vähintään jonkin aikaa (esim. 6-12 kuukautta) on haettava oman ammattitaitonsa ja -alansa mukaisia työpaikkoja, jotka ovat toistaiseksi voimassa olevia tai pitkäkestoisia.

Lisäksi on vielä arvioitava tarkemmin, miten työsopimuslain 2 luvun 5 pykälän mukainen lisätyöntarjoamisvelvollisuus sopii yhteen kokoaikatyön hakuvelvoitteen kanssa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

Työhakuvelvoitteen rajoitukset tulee olla mahdollisimman vähäiset ja tarkkarajaiset, jotta uudistukset tavoitteet toteutuvat ja soveltaminen on mahdollisimman yhdenmukaista.

EK ei näe perusteluja sille, että työttömyyden pitkittyminen olisi syy olla asettamatta työhakuvelvollisuutta. Lakiluonnoksessakin tämä jätetään perustelematta. Kohta 1 on syytä poistaa JTYPL 3 luvun 9 §:stä. Samaisen pykälän 3 kohta on epämääräinen ja jättää TE-palveluilla aivan liikaa tulkinnan varaa. Sekin on järkevää poistaa lakiluonnoksesta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

Yksityisillä TE-palveluilla on merkittävä rooli työn kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamisessa. Kaikkien etu on, että yksityisten tuottajien osaamista kyetään hyödyntämään optimaalisesti.

Tällä hetkellä ehkä merkittävin este yksityisten TE-palvelujen hyödyntämiselle on se, että henkilöstöpalveluyrityksillä ei ole pääsyä julkisessa työnvälityksessä työnhakijoina olevien avaintietoihin. Tämä ongelma ratkeaisi esimerkiksi sillä, että julkisten TE-palvelujen yhteyteen rakennetaan digitaalinen portaali, josta yksityisten TE-palvelujen tuottajat voivat etsiä potentiaalisia

työntekijöitä asiakasyritystensä työntekijöiksi. EK ehdottaa, että työ- ja elinkeinoministeriö käynnistää välittömästi valmistelun tällaisen portaalin rakentamiseksi tietosuojasäännökset huomioiden.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Siksi korvauksettomat määräajat ovat erittäin tarpeellisia. EK ei näe perusteita sille, että korvauksettomia määräaikoja lyhennettäisiin.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Siksi korvauksettomat määräajat ovat erittäin tarpeellisia. EK ei näe perusteita sille, että korvauksettomia määräaikoja lyhennettäisiin. Lakiluonnoksen perustelu "...lyhyempi korvaukseton määräaika johtuu siitä, että työntekijän päättäessä itse työsuhteensa työ olisi työnantajan puolesta voinut jatkua" on kovin kummallinen. Perustelematta jää myös se, miksi työn provisiopalkkaisuus (kokonaan tai osittain) olisi perusteltu syy kieltäytyä työstä ja mistä lakiluonnoksessa oleva euromääräinen raja tulee.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Siksi korvauksettomat määräajat ovat erittäin tarpeellisia. EK ei näe perusteita sille, että korvauksettomia määräaikoja lyhennettäisiin.

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Lakiluonnoksen mukaan TE-palvelun tekemät työtarjoukset olisivat rajoitetusti työnhakijaa velvoittavia. EK ei näe kaavailuille rajoituksille tarvetta, kun uudistuksen työllisyystavoite otetaan huomioon. Vähintään 6 kuukauden määräaika tulee poistaa. Samaten tulee poistaa peruste, jonka mukaan pätevä syy kieltäytymiseen on se, että on jo itse hakenut työpaikkoja työnhakuvelvollisuuden perusteella.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

-

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

-

Muuta lausuttavaa?

-

Rantahalvari Vesa
Elinkeinoelämän keskusliitto EK